

Nemzetközi összefogás a vastagbélrák szűréséért

Gasztroenterológia, onkológia és molekuláris biológia – e három, egyre inkább összefonódó téma jegyében rendezte meg I. Interdiszciplináris Kongresszusát 2011. május 26-29. között Budapesten a Magyar Gasztroenterológiai Társaság (MGT) Európa legjelentősebb szakmai szervezeteinek közreműködésével. Az Európai Unió Magyar Elnöksége által támogatott rendezvényhez kapcsolódó „Új európai kezdeményezések a vastagbélrák szűrésére” c. nemzetközi szimpóziumon neves szaktekintélyek hívták fel az egészségügyi döntéshozók figyelmét a vastagbélrák szűrésének jelentőségére. A colorectalis carcinoma (CRC) szűrésének alapelveit a tudományos ülésen közreadott ún. Budapest kiáltványban deklarálták.

Várhatóan sok új információra számíthatnak azok a kollégák, akik 2011. június 4-7. között ellátogatnak Tihanyba, az MGT 53. Nagygyűlésére, amelynek programja az emésztőszervi betegségek teljes spektrumát felfeleli. A gasztroenterológia legnagyobb hazai seregszemléljén – amelyre mintegy 1200 résztvevőt várnak – több mint kétszáz előadás és poszter hangzik el, illetve kerül megvitatásra.

A molekuláris biológia új fejezetet nyithat az emésztőszervi tumorok gyógyításában – nyilatkozta **Prof. Dr. Tulassay Zsolt** konferenciaelnök az I. Interdiszciplináris Kongresszus sajtótájékoztatóján. A molekuláris biológia terén zajló kutatások ugyanis olyan tudásanyagot tárhatnak eléink – fejtette ki a Gasztroenterológiai Szakmai Kollégium elnöke –, amelynek tükrében közelebb juthatunk a gasztrointesztinális daganatok kórereditének megismeréséhez. Mindez forradalmi változást fog eredményezni az onkológiában: a ma alkalmazott terápiás eljárások vélhetően elavulnak, és teljesen újfajta kezelési módszerek lépnek a helyükbe. Ebből a megfontolásból hívta össze I. Interdiszciplináris Kongresszusát a Magyar Gasztroenterológiai Társaság, valamint számos nemzetközi szakmai szervezet (United European Gastroenterology Federation, European Association for Gastroenterology and Endoscopy). Az úttörő vállalkozás célja, hogy széles körű tájékoztatást nyújtson az orvostársadalom számára a gasztroenterológia – onkológia – molekuláris biológia terén született legújabb tudományos eredményekről. „Terveink szerint az idei első konferencia hagyományteremtő lesz és évről évre újabb ismeretekkel gyarapíthatjuk a kollégák tudását” – fogalmazott Tulassay professzor.

RIASZTÓ ADATOK

A vastagbélrák a második leggyakrabban előforduló daganatfajta és a második legnagyobb mortalitással jár meg-

betegedés az EU-ban. Kontinensünkön évente kb. 436 ezer új esetet diagnosztizálnak és több mint 200 ezren halnak meg colorectalis carcinomában. Hasonló arányt tükröz a hazai statisztika is: évente több mint kilencezer honfitársunknál fedezik fel a betegséget, amelynek ötezren esnek áldozatul minden évben. A vastagbélrák mind a betegek és hozzátartozók, mind a társadalom számára súlyos terhet jelent, amely ugyanakkor jelentősen csökkenthető lenne a korai felismeréssel és a megelőzéssel. Ezt kívánják szorgalmazni az „Új európai kezdeményezések a vastagbélrák szűrésére” című nemzetközi szimpózium neves szakértőkből álló résztvevői, akik az ún. Budapest kiáltványban hívták fel az európai egészségügyi döntéshozók figyelmét a szűrővizsgálatok fontosságára.

Prof. Dr. Wittmann Tibor, az MGT elnöke elmondta: a vastagbélrák kialakulása átlagosan tíz év alatt megy végbe. Fontos tudni, hogy e folyamat jellege, hosszúsága lehetővé teszi nemcsak a kialakult daganat, hanem a megelőző állapotok – polipok – időbeni felismerését is. Jól időzített beavatkozással a kórfolyamat megállítható és a tumor nem fejlődik ki. Ezért tehát rendkívül nagy jelentősége van annak, hogy az elváltozásokat már kezdődő, tünetmentes stádiumban észleljék. A tünetek ugyanis csak a betegség késői szakaszában jelentkeznek, amikor a CRC prognózisa rossz és a túlélés esélye mindössze ötven százalék. A vastagbélrákos halálozás negyven százalékkal lenne csökkenthető szervezett szűréssel. Mindezen indokok alapján Európaszerte egyre több kezdeményezés indult az elmúlt években a szűrések megszervezésére. E törekvések kiforrott megfogalmazása történt meg a Budapest kiáltvány kidolgozásával. A dokumentum felhívás arra vonatkozóan, hogy az Európai Unió minden országában egységes irányelvek mentén, szervezett formában történjen a vastagbélrák szűrése.

Dr. Hersényi László, az MGT főtitikára mindehhez hozzátette: hazánkban különösen fontos lenne az országos szintű szűrés mielőbbi bevezetése, hiszen Magyarország első helyet foglal el Európában a vastagbélrák előfordulása és mortalitása tekintetében mind a férfiak, mind a nők között. Hazánkban az elmúlt negyven-ötven évben mintegy háromszorosára nőtt a vastagbélrák előfordulási aránya. Néhány kistérségi szerveződésű szűrés már lezajlott, és ezek eredményei a nemzetközi adatokkal összevethetőek voltak, anyagi okokból azonban nem került sor a folytatásra. Széles körben alkalmazott, szakmailag és társadalmilag elfogadott, megfelelően finanszírozott lakossági CRC-szűrési program nem működik még nálunk – hangsúlyozta a szakember. Pedig már 2000-ben megszületett az EU állásfoglalása, amely deklarálta: minden 50-70 év közötti európai állampolgárnak joga van arra, hogy vastagbélrák szűrésen vehessen részt. Ez egyéni, de egyben társadalmi és nemzetgazdasági érdek is, hiszen a vastagbélrák szűrése jóval költséghatékonyabb,

mint a késői stádiumban felfedezett betegség komplex – sebészeti és kemoterápiás – kezelése.

STRATÉGIA

A szervezés nemcsak hazánkban akadozik, hiszen az EU-tagállamok egyharmadában a mai napig nem valósult meg országos szinten a CRC szűrése. Annak érdekében, hogy a regionális egyenlőtlenségek megszűnjenek, egységes cselekvési programra van szükség. Az egyik legfontosabb megoldásra váró feladat a szűréshez való egyenlő hozzáférés biztosítása az unió egész területén – tájékoztató Prof. Dr. Wittmann Tibor. Ezért a budapesti tanácskozás nemzetközi szakmai grémiuma felhívást intéz az Európa Tanács tagjaihoz abból a célból, hogy teremtsek meg a finanszírozási háttérrel, amely előfeltétele a szűrések elindításának. A program hazai bevezetése érdekében kívánatos lenne az endoszkópos eszközpark frissítése is, ennek megoldása azonban az amortizáció jelenleg még megoldatlan kérdése miatt nehézkes. Gondoskodni kell továbbá az endoszkópiával foglalkozó szakdolgozók továbbképzéséről és a szakorvosok utánpótlásáról is. Mindemellett az is fontos, hogy a lakosság mozgósítása harmonizált módon történjen minden országban. Koordinált cselekvés szükséges az evidencia alapú kutatások és a primer megelőzés terén is. A program végrehajtását ezért az Európai Gasztroenterológiai Föderáció (UEGF) fogja felügyelni minden uniós tagállamban.

A CRC-szűrésnek kétféle stratégiája ismert. A kétlépcsős módszer lényege, hogy először székletvizsgálat történik, majd abban az esetben, ha a székleletben vért találnak – a minta pozitívnak bizonyul –, vastagbéltükrözést végeznek. Az egylépcsős eljárás során már első lépésben megtörténik a kolonoszkópia, amely a leghatékonyabb szűrőmódszer, hiszen alkalmas a teljes vastagbél átvizsgálására. A kolonoszkópia további nagy előnye, hogy egyetlen beavatkozással nem csak a diagnosztika, hanem a terápiás beavatkozás is elvégezhető: amennyiben a tükrözéskor polipot észlelnek a vastagbélben, azt azonnal el tudják távolítani. A széklelet-szűrés-kolonoszkópia kombináció csak az átlagpopuláció szűrése javasolt. Azok számára, akik a vastagbélrák valamely kockázati csoportjába tartoznak, indokolt a vastagbél tükrözéses vizsgálata. Veszélyeztetettnek számít minden ötven évnél idősebb ember, akinek a családjában vastagbél daganatos megbetegedés fordult elő, vagy krónikus gyulladással járó bélbetegségben szenved. Komolyan kell venni továbbá minden alarmizáló tünetet, például a véres székleletet, a székelési szokások megváltozását, a vashiányos vérszegénységet, a testsúlycsökkenést, az étvágytalanságot. Minderről fel kell világosítani a lakosságot, mert a megelőzés és a szűrés csak az állampolgárok aktív részvételével lehet eredményes. Ehhez pedig a lakossággal közvetlen kapcsolatban álló háziorvosok és egészségügyi szakdolgozók szerepvállalása szükséges. Fontos az is – fogalmazott Tulassay professzor –, hogy eloszlassuk a vastagbéltükrözéssel kapcsolatosan kialakult aggályokat. A páciensek azért táplálnak félelmet e vizsgálati módszer iránt, mert tar-

tanak a fájdalomtól. Holott – a közhiedelemmel ellentétben – ezt a típusú beavatkozást ma már az esetek 90 százalékában altatásban végzik. A részvételi hajlandóság – compliance – javítása érdekében tudatosítani kell a lakosság körében, hogy a megfelelő tapasztalattal, szakmai háttérrel és eszközzel végrehajtott minőségi kolonoszkópia abszolút biztonságos és fájdalommentes.

A nemzetközi konferencián **Dr. Dank Magdolna** számolt be a gyomorrák célzott terápiás lehetőségeiről. Fontos eredmény, hogy a HER2 pozitív gyomorrákok esetében a trastuzumab megfelelő betegselekciónal már 16 hónapos medián túlélést ad, ami azt jelenti, hogy a kezelésben végre a 12 hónapos „álomhatárt” áttörte a klinikum. Emellett számos új célzott, ill. biológiai terápia áll kipróbálás alatt, néhány esetben az eredmények igen biztatóak.

AKTUALITÁSOK

Az emésztőszervi megbetegedések kezelésével kapcsolatban több újdonság látott napvilágot a közelmúltban – tájékoztató **Prof. Dr. Szalay Ferenc** egyetemi tanár (SE I. Belgyógyászati Klinika). Ezek közé tartozik egy, a közeljövőben bevezetésre kerülő új, hármas gyógyszerkombináció, amely várhatóan jelentős mértékben javíthatja a hepatitisz C vírus (HCV) fertőzések gyógyulási arányát. Ezért ez a kérdéskör kiemelt témája lesz az MGT 2011. június 4-7. között megrendezésre kerülő 53. Nagygyűlésének. A gasztroenterológia legnagyobb hazai seregszemléjén fókuszba kerül továbbá a tápcsatorna öregedésének klinikai jelentőségű kérdése, az ételallergia, valamint egy újfajta diagnosztikai eljárás, az endoszkópos ultrahangvizsgálat. Külön szekció keretében, videoközvetítéssel egybekötött diszkusszió kerül sor az érdekes és tanulságos esetek megbeszélésére. Posztgraduális kurzuson tárgyalják meg a gyulladással járó bélbetegségek témakörét, valamint interdiszciplináris fórumon vitatják meg a gasztrointesztinális kórképek és a pszichiátria határterületi kérdéseit. Dr. Szalay Ferenc elmondta: a rendezvény nem csak a gasztroenterológusok, hanem minden olyan szakember – belgyógyász, sebész, gyermekgyógyász, háziorvos és képződiagnosztikával foglalkozó kolléga – számára informatív, gazdag programot kínál, aki érdeklődik a gasztroenterológia terén végbement fejlődés iránt. A kongresszust több neves külföldi szaktekinetly is megtisztelti jelenlétével, akik közül az MGT új tiszteletbeli tagjává fogadja Mike A. Gray (Newcastle), Angel Gines (Barcelona) és Heinz Hammer (Graz) professzorokat. A Pro Optimo Merito in Gastroenterologia kitüntetést idén Prof. Dr. Altorjay István és Dr. Solt Jenő veheti át. A közgyűlés keretében sor kerül a Hetényi Géza emlékelőadásra, amelyet Dr. Varga Gábor kutatóorvos tart. A fiatal kollégák számára kiírt Magyar Imre díjat 2011-ben Dr. Sipos Ferenc belgyógyász kaphatja meg. A nagygyűlés teljes programja és az összes előadás kivonata a www.gastroenter.hu honlapon tekinthető meg.

Munkatársunktól